

Praksisplassdistribusjon

Operasjon bachelorpraksis, FHS 2019-2020

Av Mildrid Jorunn Haugland, Vivian Grahl-Madsen, Helga Karin Kvalevaag, Solveig Laukhammer, Unni Myklebust Ådland, Anne Charlotte Skahjem, Bergljot Sundfør, Liv Berit Thulin, Astrid Toft, Unni Vågstøl

© Forfattarane

Fakultet for helse- og sosialvitskap (FHS)

Høgskulen på Vestlandet

2021¹

HVL-rapport frå Høgskulen på Vestlandet nr. 3-2021

ISSN 2535-8103

ISBN 978-82-93677-39-0

Utgjeingar i serien vert publiserte under Creative Commons 4.0. og kan fritt distribuerast, remixast osv. så sant opphavspersonane vert krediterte etter opphavsrettslege reglar.
<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

¹ Rapporten ble ferdigstilt august 2020 og tilpasset skriftserien høst 2020

Sammendrag

I følge SSB vil det være et økende behov fremover for profesjonsutøvere innen helse- og sosialfag. Helsetjenestene endrer seg med færre liggedøgn i spesialisthelsetjenesten og mer poliklinisk behandling og en forskyving av behandlingstilbudet mot kommunehelsetjenesten. Samtidig er det kommet nye nasjonale retningslinjer og det er blitt utviklet nye studieplaner som skal tre i kraft fra studieåret 2020-21. Antall studenter ved bachelorstudiene har økt de siste årene og det kommer sannsynligvis til å øke fremover.

De største utfordringene i dag ved bachelorutdanningene ved Fakultet for helse og sosialfag (FHS) er:

- Å skaffe nok praksisplasser. For de fleste studentene har dette til nå blitt løst før praksisperioden, slik at alle studenter har fått tildelt praksisplass, men for noen studenter har de ikke fått vite hvilket sted de skal ha praksis på før tett opp til praksisperioden. Dersom disse praksisstedene er lokalisert slik at student(ene) må reise vekk og skaffe seg hybel 2 i den korte perioden frem mot oppstart fører dette til store problemer både for studentene, for utdanningsinstitusjonen og for praksisstedet. Og faren for mangel på informasjon og kvalitetssikring er stor. Dette er ikke en ønsket situasjon for noen av partene.
- Ved noen utdanninger skaffer studentene seg praksisplasser selv. Dette vanskeliggjør kvalitetssikring av plass og praksisveileder.
- Ved organisering av praksisperiodene må videreutdanning og masterstudiene ses i sammenheng med bachelorstudiet da det noen ganger er overlapp i praksissted og tidsrom.
- Det har vært ekstra utfordrende å skaffe praksisplasser til internasjonale studenter og spesielt gjelder dette innkommende ikke skandinavisk talende studenter. Flere studenter som vil komme på innveksling i praksis har blitt avvist på grunn av mangel på praksisplasser.

HVL består av 3 tidligere høyskoler med egne avtaler med praksisstedene. Avtalene blir nå reforhandlet til å omhandle en høyskole. Ved HVL er det samme regelverk som styrer praksis, men utdanningene på de ulike campus er enda ikke samkjørt i hvordan dette blir praktisert. Fra studieåret 2020-21 blir det felles studieplan for de utdanninger som er på flere campus, det er derfor et behov for å

få en felles praktisering av regelverket. Dette for at det skal være forutsigbart og likebehandling av studentene når de starter på en utdanning uavhengig av campus, for administrasjonen som skal håndheve regelverket på tvers av utdanning og campus og for faglig ansatte som skal veilede studenter på tvers av campus.

Geografisk område vil variere for de ulike utdanningene. For utdanningene som det er bare en av i regionen vil avgrensingene av geografisk område være mot utdanningene i andre regioner. For utdanninger det er flere av innad i FHS og i regionen, vil geografisk område framkomme i samarbeidet mellom de aktuelle.

Fordeling av praksisplasser dreier seg om to ting:

1. fordeling av praksisplasser i tråd med forskrifter og studieplan
2. forståelse og praktisering av særklass- og/eller søknad til et spesielt sted

Anbefalinger:

Prosjektgruppen i Praksisprosjektet anbefaler følgende ved distribuering av praksisplasser:

- Det lages en mal for fordeling av praksisplasser slik at forutsigbarhet, likebehandling og åpne/transparente løsninger blir tilstrebet. Fordeling av praksisplassene må kunne gjøres likt og administreres av studieadministrasjonen uavhengig av campus.
- Ved overskudd av praksisplasser på et geografiske området kan det vurderes å tildele plasser til studenter fra andre campus/andre høyskoler.
- Høgskolen avventer om Arbeidslivsportalen gir føringer på hvordan praksisplasser fordeles. Dersom denne portalen ikke medfører endringer med tanke på dette, anbefales at det lages kjøreregler for hvordan praksisplasser fordeles mellom studentene. Det må være adgang til å avvike fra malen der det er faglige og/eller arbeidseffektive begrunnelser for dette. I fordeling av praksisplassene må det sikres at studentene får den sammensetningen av

praksis de må ha for å kunne nå læringsutbyttebeskrivelsene og at det ikke er personlige erfaringer/konflikter knyttet til praksisplassen.

- For studenter og fremtidige søkere blir det viktig at informasjon om geografisk område blir gjort tilgjengelig før studentene søker.
- Det kan ikke påregnes at praksis skal tilrettelegges på et ønsket sted utenfor geografisk område til den campus en tilhører. Dette kan medføre at studentene må flytte bort i praksis.
- Dette må også gjelde deltidsutdanninger.

EMNEORD: helse og sosialfagutdanninger, praksis, praksisplassdistribusjon, administrative rutiner, særplasser, høyere utdanning

Forord

Denne rapporten er en del av Operasjon bachelorpraksis ved Fakultet for helse- og sosialvitenskap (FHS) ved Høgskulen på Vestlandet (HVL) (2019-2020) og omhandler ressursbruk, relevante praksisplasser og fordeling av praksisplasser på tvers av campus. Rapporten omhandler praksisdelen av bachelorutdanningene ved FHS og Bioingeniørutdanningen, Fakultet for ingeniør- og naturvitenskap (FIN) ved HVL. Så når det står FHS i rapporten er Bioingeniørutdanningen tatt med dersom ikke noe annet er skrevet.

I dokumentet har vi diskutert utfordringsbildet for distribuering av praksisplasser ved FHS for å komme frem til noen anbefalinger. Dette blir gjort ved først å si noe om bakgrunnen for saken, beskrivelse av situasjonen nå, for så å diskutere utfordringsbildet før vi kommer med noen anbefalinger.

Rapporten er skrevet av prosjektgruppen, bestående av faglige representanter fra de ulike instituttene, representanter fra praksisfeltet og administrative med ansvar for praksis.

Tabell 1: Medlemmene i prosjektgruppen

Mildrid Jorunn Haugland	Førstelektor, Institutt for helse og funksjon	Bergen
Solveig Laukhammer	Høgskolelektor, Institutt for helse- og omsorgsvitenskap	Stord
Liv Berit Thulin	Høgskolelektor, Institutt for helse- og omsorgsvitenskap	Bergen
Unni Vågstøl	Førstelektor, Institutt for helse og funksjon	Bergen
Unni Myklebust Ådland	Høgskolelærer, Institutt for velferd og deltaking	Bergen
Anne Charlotte Skahjem	Rådgiver, Praksisadministrasjonen	Bergen
Astrid Toft	Daglig leder KS Vest- Norge	Bergen
Helga Karin Kvalevaag	Sykepleier med praksisansvar, Haugesund Sykehus/ Helse Vest	Haugesund
Vivian Grahl- Madsen	Fagansvarlig, NAV	Bergen
Bergljot Sundfør	Seniorkonsulent, sekretær for gruppen	Haugesund

Innhold

Sammendrag	3
Forord	6
Innhold	7
Bakgrunn for saken.....	9
Definisjoner.....	9
Beskrivelse av situasjonen.....	11
Antall studenter ved utdanningene	11
Praksisstudier gammel forskrift/studieplan	12
Lokalisering av praksisstedene.....	13
Erfaring med å skaffe praksisplasser.....	15
Innhenting og fordeling av praksisplasser	15
Utfordringsbilde	17
Nasjonale føringer på avtaler, fagmiljø, omfang av og type praksis	17
Avtaler:	17
Kompetanse på fagmiljø ved utdanningen og praksisveilederne:.....	17
Omfang av praksisstudier:	17
Type praksis:	18
Avtaler om praksisplasser.....	19
Utfordringer og avveininger:	20
Hva foregår utenfor HVL som påvirker innhenting og fordeling av praksisplasser.....	22
Utfordringer og avveininger:	23
Særplassordning, tilrettelegging, anledning til å søke om praksis på et spesielt sted	23
Utfordringer og avveininger:	23

Kvalitetssikring av praksisveiledning	25
Utfordringer og avveininger:	25
Distribuering av plasser på tvers av utdanningene	26
Utfordringer og avveininger:	26
Anbefalinger	28
Litteratur.....	31
Vedlegg 1: Studieplasser fordelt på campus og utdanning	32
Vedlegg 2: Utfyllende om praksis i de nye retningslinjene.....	33

Bakgrunn for saken

Fra studieåret 2020-2021 får alle bachelorstudiene nye studieplaner. Dette gjør at sykepleieutdanningene i Haugesund, Stord, Bergen og Førde får samme studieplan og må ses på som et studium lokalisert på 4 campus. Sosialt arbeid i Bergen og Sogndal og Vernepleie på de to samme stedene blir også et studium lokalisert på 2 steder. De 5 andre studiene, Barnevern, Ergoterapi, Radiografi, Fysioterapi og Bioingeniør er lokalisert på en campus. Alle disse bachelorstudiene har praksis som en del av sitt studium, størrelsen på praksis varierer fra sykepleie som har 50 % av studiet i praksis til Sosialt arbeid med 20 %.

Definisjoner²

Praksis er her å forstå som de delene av utdanningen som foregår i autentiske yrkessituasjoner.

Praksissted er en arbeidsplass som tar imot studenter i praksis og de kan tilby en eller flere praksisplasser og ta imot en eller flere studenter i praksis.

Praksisperiode er den sammenhengende tiden en student er i praksis. En student kan ha en eller flere praksisperioder gjennom studieløpet sitt.

Praksislærer er en høyskoleansatt som følger opp en student i praksis.

Praksisveileder er en ansatt på arbeidsplassen som følger opp en student i praksis. Det varierer hvilket og hvor utstrakt ansvar praksisveilederen har for studenten, fra at man er studentens kontaktperson, til at man har tett oppfølging gjennom hele praksisperioden og ansvar for vurdering av studenten (se rapport Delprosjekt 1a).

Et **heltidsstudium** er et studium med normal studieprogresjon med en studieplan på 60 studiepoeng per år.

² NOKUT s samlerapport: Kvalitet i praksis – utfordringer og muligheter (2019)

Et **deltidsstudium** er et studium med mindre studiepoeng enn 60 per år.
Praksis blir tatt på heltid.

Et **desentralisert** studium er et deltidsstudium som er organisert med samlinger desentralisert knyttet til hvor de ulike studentene bor.

Beskrivelse av situasjonen

Antall studenter ved utdanningene

I følge DIKU sin «Tilstandsrapport for høyere utdanning 2019» er det registrert 51 480 studenter på helse-, sosial- og idrettsfag i Norge i 2018³. Dette er en økning på 24 % fra 2008. Innenfor helse-, sosial og bioingeniøruddanningene ved HVL er det 1050 studieplasser (angir hvor mange plasser Kunnskapsdepartementet (KD) gir finansiering til og som de mener institusjonen skal ha innenfor disse utdanningene).

Tabell 1 viser hvor mange studieplasser hvert av programmene har i studieåret 2019. Vedlegg 1 viser studieplasser i 2017, 2018 og 2019 fordelt på utdanning og campus. Det blir gitt tilbud til flere studenter enn antall studieplasser. Dette gjøres på bakgrunn av forventet frafall. Frafall skyldes flere faktorer, manglende oppmøte fra start, studenter som slutter kort tid etter oppstart og studenter som ikke består eksamener og/eller arbeidskrav. Varierende forfall fører til varierende behov for praksisplasser.

Oversikten⁴ viser antall studieplasser, antall studenter som gjennomførte 2017, 2018 og 2019 og måltallet for hver utdanning. Måltall angir det tallet KD har satt for antall kandidater ut fra et studium.

Sosialt arbeid og barnevern har ikke måltall fra KD så dette tallet er stipulert ut fra den nedgangen de andre studiene har i løpet av studieløpet.

Tabell 1: Studieprogram, studieplasser og måltall

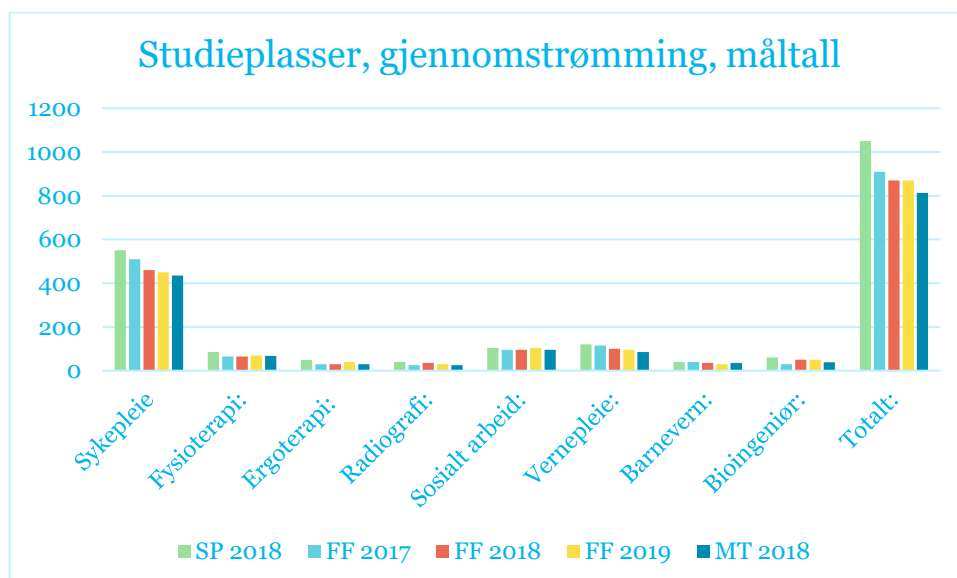
Program	Studieplasser 2019	Fullført 2017	2018	2019	Måltall 2018 ⁵
Sykepleie	551	510	460	450	435

³ Idrettsfag er tatt med i DIKU sin rapport. Idrett er ikke ved FHS og blir derfor ikke omtalt senere.

⁴ NSD: database for statistikk om høgre utdanning

⁵ Tildelingsbrev 2020 for Høgskulen på Vestlandet fra KD som er de samme som 2018 og 2019

Fysioterapi:	85	65	65	70	68
Ergoterapi:	40	30	30	40	30
Radiografi:	40	25	35	30	25
Sosialt arbeid:	105	95	95	105	(95)
Vernepleie:	120	115	100	95	86
Barnevern:	40	40	35	30	(35)
Bioingeniør:	60	30	50	50	39
Totalt	990	910	870	870	813

Figur 1: Studieprogram, studieplasser og måltall fremstilt i et diagram

Diagrammet viser at gjennomstrømmingen er god selv om den varierer noe, og at måltallet fra KD blir oppfylt.

Praksisstudier gammel forskrift/studieplan

Forskriftene som regulerer rammeplanene som gjelder frem til studieåret 2020-21, la føringer på omfanget av praksisstudiene. For sykepleie og sosionomutdanningene la de også føringer på hvor denne praksisen skulle være.

Samtidig var ikke disse føringene detaljert på hvordan studiene skulle organiseres. Dette førte til at det ble gjort ulikt ved de 4 sykepleierutdanningene og ved de 2 utdanningene i sosialt arbeid og vernepleie. Bakgrunnen for dette er at praksisstedene er ulike i forhold til størrelse (pasienter/brukere, tjenestetilbud, m.m.) og nærhet/avstand til utdanningsstedet. Organisering av praksisstudiene var bestemt i dialog mellom utdanningsinstitusjon og praksissted.

Lokalisering av praksisstedene⁶

Spesialisthelsetjenesten: Alle sykehus i Helse Vest både offentlige og private. I tillegg sykehus i Agder (fysioterapi og ergoterapi). FHS tilstreber at avdelingene tar imot minst 2 studenter.

Kommunehelsetjenesten: De fleste kommuner i Vestland og Rogaland og noen kommuner utenom disse regionene også. Noen av praksisstedene tar bare mot 1 student selv om FHS vil at 2 studenter drar sammen, men noen ganger lykkes det ikke. Mange praksissteder er også enige i at det bør være 2 studenter, ikke minst av praktiske og sosiale hensyn.

NAV, Sosialtjenester, Barneverntjenester og -institusjoner: I dag er de praksisplassene det er tradisjon for å benytte i og rundt Sogndal og Bergen. I tillegg er det åpnet opp for at studentene kan skaffe seg praksissted på hjemstedet sitt (for Bergen er det kun åpent for praksis innen tidligere Hordaland)

Tabell 2: Oversikt over praksissted fordelt på utdanning

Campus Sogndal	Barnevern	Sogndal + supplerings**
	Sosialt arbeid	Sogndal + supplerings**

⁶ I tillegg kommer private, ideelle organisasjoner, flyktningetjeneste, skoler, barnehager, m.v.

	Vernepleie	Vestland + supplering**
Campus Bergen	Sosialt arbeid	Tidligere Hordaland
	Vernepleie	Bergen og omegn
	Ergoterapi	Vestland, deler av Agder
	Fysioterapi	Vestland, Rogaland og deler av Agder***
	Radiografi	Vestland og Rogaland
Campus Førde	Sjukepleie	Tidligere Sogn og Fjordane + fjernpraksis*
Campus Stord	Sjukepleie	Tidligere Hordaland og Rogaland
Campus Haugesund	Sjukepleie	Haugesund og nabokommunar
Campus Bergen	Sjukepleie	Tidligere Hordaland

*Det er fjernpraksis ved Campus Førde i noen emner. Dette innebærer at studentene kan søke seg hvor som helst i landet, og praksisoppfølging fra utdanningen foregår digitalt.

**Supplering: studenten skaffer seg praksisplass på hjemstedet sitt.

*** I en praksisperiode (3 uker) åpnes for at studenter kan få skaffe praksisplass på sitt hjemsted, primært innen HVL sitt eget praksisområde. Dersom andre høyskoler/universitet gir adgang til det, åpnes også for praksis i andre deler av landet. I denne perioden er det bare kontakt med student per mail.

Ved noen av utdanningene er det mulig å søke særplass i et annet geografisk område enn der det er avtaler (f.eks. Campus Førde innvilger særplass i Bergen). Flere utdanninger gir inn- og utreisende studenter muligheter til å ha utvekslingsopphold i en praksisperiode.

Erfaring med å skaffe praksisplasser

Praksiskoordinatorerne har opplevd utfordringer de siste årene med å skaffe tilstrekkelig antall praksisplasser. For de fleste studentene har dette til nå blitt løst før praksisperioden, slik at alle studenter har fått tildelt praksisplass, men for noen studenter har de ikke fått vite hvilket sted de skal ha praksis på før tett opp til praksisperioden. Dersom de sent tildelte praksisstedene er lokalisert slik at student(ene) må reise vekk og skaffe seg hybel 2 i den korte perioden frem mot oppstart, fører dette til store problemer både for studentene, for utdanningsinstitusjonen og for praksisstedet. Og faren for mangel på informasjon og kvalitetssikring er stor. Dette er ikke en ønsket situasjon for noen av partene.

Ved noen utdanninger skaffer studentene seg praksisplasser selv. Dette vanskeliggjør kvalitetssikring av plass og praksisveileder. Ved organisering av praksisperiodene må videreutdanning og masterstudiene ses i sammenheng med bachelorstudiet da det noen ganger er overlapp i praksissted og tidsrom.

Det har vært ekstra utfordrende å skaffe praksisplasser til internasjonale studenter og spesielt gjelder dette innkommende ikke skandinavisk talende studenter. Flere studenter som vil komme på innveksling i praksis har blitt avvist på grunn av mangel på praksisplasser.

Innhenting og fordeling av praksisplasser

Innhenting av praksisplasser

Pr i dag er det ulike løsninger for dette, men stort sett gjøres det på en av disse måtene:

- Praksisadministrasjonen innhenter praksisplasser utfra faste avtaler. Som oftest må det i tillegg også innhentes flere plasser, da samarbeider de med faglig praksisansvarlig/utdanningen om hvem andre som skal forespørres.
- Praksisadministrasjonen innhenter praksisplasser som i pkt. over, men i tillegg er det åpning for at studenter kan forsøke å skaffe egne praksisplasser. Det er da noen rammer for studentene (for eksempel at studenter ikke får dekket reiseutgifter til/fra praksissted el til/fra klinikkdager og at veiledning foregår telefonisk)

Fordeling av praksisplasser

Fordeling av praksisplassene gjøres ulikt på de ulike utdanningene. Hovedsakelig gjøres det på en av disse måtene:

- Faglig praksisansvarlig fordeler studenter på praksisplasser, vanligvis får studenter komme med ønsker/behov i forkant. Studenter med vedtak om tilrettelegging og/eller vedtak om praksisplass på et bestemt sted prioriteres.
- Administrativ praksisansvarlig fordeler studenter på praksisplasser, vanligvis får studenter melde ønsker/behov i forkant. Studenter med vedtak om tilrettelegging og/eller vedtak om praksisplass på et bestemt sted prioriteres.
- Studentene velger praksisplasser selv ut fra en gitt liste av plasser som er innhentet av praksisadministrasjonen (først trekkes nummerrekkefølge tilfeldig, deretter velger studentene). Studenter med vedtak om tilrettelegging og/eller vedtak om praksisplass på et bestemt sted blir vanligvis plasserte av praksisansvarlige (fag og administrasjon) i forkant av trekking.
- Studenter får selv anledning til å innhente praksisplass som godkjennes av faglig praksisansvarlig. De som da selv ikke finner praksisplass, blir tildelt plass.

Utfordringsbilde

Nasjonale føringer på avtaler, fagmiljø, omfang av og type praksis

Avtaler:

I Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning (Studietilsynsforskriften) av 09.02.2017 står det i § 2-2 at for studietilbud med praksis skal det foreligge praksisavtale mellom institusjon og praksissted. Og at avtalen beskriver partenes rettigheter og plikter.

Kompetanse på fagmiljø ved utdanningen og praksisveilederne:

I § 2-3 krav til fagmiljø står det at for studietilbud med obligatorisk praksis skal fagmiljøet tilknyttet studietilbudet ha relevant og oppdatert kunnskap fra praksisfeltet og at institusjonen skal sikre at praksisveilederne har relevant kompetanse og erfaring fra praksisfeltet. Med praksisveileder menes personer som legger til rette for og veileder studenten ved dennes praksisopphold. Med relevant kompetanse menes relevant faglig kunnskap og veiledningskompetanse.

Nye føring i RETHOS medfører et sterkere fokus på at veileder bør ha samme profesjon som student.

Omfang av praksisstudier:

I Forskrift om nasjonal retningslinje fra 2019 som erstatter tidligere forskrifter er det for utdanningene: Fysioterapi, Ergoterapi, Radiografi, Sosialt arbeid, Vernepleie og Barnevern oppgitt omfanget av praksisstudier (se tabell 2). I ny forskrift for sykepleieutdanning vises det til at utdanningen skal være i samsvar med direktiv [2005/36/EF](#) om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner, med senere endringer herunder direktiv [2013/55/EU](#). Ut fra disse direktivene skal utdanningen omfatte minst 3 års studier eller 4600 timer hvorav den kliniske utdanningen skal utgjøre minst halvparten av utdanningens minste varighet. Praksisstudiene skal dermed utgjøre 2300 timer. I Forskrift om nasjonal retningslinje for bioingeniørutdanning står det at praksisstudier skal utgjøre om lag en tredjedel av studiet.

I forskriftene står det ikke noe om hvor mange timer en student skal være i praksis per uke.

Tabell 3: Omfang av praksisstudier etter ny forskrift

Utdanning	Praksisstudier
Sjuepleie	90 studiepoeng
Fysioterapi	30 uker
Ergoterapi	30 uker
Radiografi	30 uker
Sosialt arbeid	24 uker
Vernepleie	30 uker
Barnevern	24 uker
Bioingeniør	60 studiepoeng

Sykepleieutdanningen har føringer på antall timer i praksis som vil få konsekvenser for lengden på praksis. Noen utdanninger har en studiedag per uke, mens andre utdanninger har studietid fordelt utover dagene. Hvordan dette blir gjort varierer mellom utdanning og campus.

Type praksis:

Nasjonale forskrifter og studieplaner styrer type praksisplasser det er behov for. Sykepleie har mest detaljstyring mens de andre har krav om fordeling ut fra tjenestetilbud, se vedlegg 2.

I [Forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger](#) står det at:

«Utdanningsinstitusjonene har ansvar for at studentene møter kunnskapsbaserte

tjenester på praksisstedet.» Og en av læringsutbyttebeskrivelsene er: 4) kan initiere og bistå til samhandling både tverrfaglig, tverrprofesjonelt, tverrsektorielt og på tvers av virksomheter.

Tverrprofesjonell samarbeidslæring i praksisstudier er forskriftsfestet i alle utdanningene (med unntak av bioingeniør som ikke spesifikt har knyttet dette til praksis), og HVL har fastsatt at Tverrprofesjonell samarbeidslæring skal inngå i et praksisemne i 3 studieår for alle sine bachelorutdanninger. Dette tilrettelegges dels gjennom TVEPS (primærhelsetjenesten), men kan også tilrettelegges som del av praksis i spesialisthelsetjenesten. For TVEPS er det inngått egne avtaler gjennom samarbeidspartnerne Bergen kommune og Fjell kommune om praksissteder som tar imot studentgrupper. Avtaler med andre kommuner gjøres sporadisk. I spesialisthelsetjenesten er tverrprofesjonell samarbeidstrening så langt knyttet opp til uformelle avtaler mellom de studentansvarlige i utdanning og praksis, og på tidspunkt der studenter fra flere profesjonsutdanninger (UiB og HVL) har praksis i sammenfallende perioder. For begge vil det være av stor betydning for gjennomføringen at praksisstedene tar imot tverrprofesjonelle grupper, og at avtale om dette inngår i fremtidige avtaler som inngås med praksisstedene.

Avtaler om praksisplasser

HVL/FHS jobber med å inngå avtaler med helseforetak, kommuner og NAV. Disse avtalene skal være styrende for hva praksistilbyder og utdanningsinstitusjonen forplikter seg til. Ved store samarbeidsaktører som Helse Bergen er det flere nivå på avtalene. Avtalene omhandler samarbeid og ansvaret til aktørene. Hvem som skal være praksisveileder og kompetansen til vedkommende fremgår ikke av avtalene mer enn at det er ønskelig at veileder har veilederkompetanse og normalt er av samme profesjon som den som blir veiledet, eller at praksistilbyder skal tilrettelegge for kompetanseheving. Tilbyder skal også tilrettelegge for at veileder skal kunne delta på praksisveilederseminar eller annen relevant samling i forkant av praksisperioden.

Internasjonalisering er et satsingsområde ved høghskolen. Utrveksling i praksisperioden har vist seg å være lettere å få til, enn f.eks. utveksling i teoristudier, da utveksling i praksis har vært lettere å finne tidspunkt som passer for partnerinstitusjonene. Mange av de innkommende studentene vil også gjerne lære mer om norsk helsevesen ved å ha praksisstudier. FHS har imidlertid utfordringer med å skaffe til veie praksisplasser for internasjonale studenter, særlig for “ikke-skandinavisktalende”. Noen utdanninger og campus har forutsigbare avtaler om faste plasser, men ikke alle. Også for de som har faste avtaler er det utfordrende å skaffe praksisplasser. Internasjonale studenter må følges tettere opp av praksislærer, dette medfører at som hovedregel pleier disse studentene å få praksisplasser som er i geografisk nærhet til campus, noe som ytterligere øker behovet for praksisplasser disse stedene. Selv om det er et mål at det skal sendes og mottas et likt antall studenter, sender FHS langt flere studenter i utveksling enn det vi tar imot. Se rapport fra Delprosjekt 3.

Utfordringer og avveininger:

Det er mange forhold som er av avgjørende betydning for studentene og læringsutbyttet deres som ikke reguleres i avtalene. NOKUT sine rapporter viser at kapasitetsutfordringer er en underliggende kvalitetsfaktor både for norske og innreisende/internasjonale studenter. De nye avtalene som forhandles frem våren 2020 følger nasjonale føringer, men utfordringen blir hvordan disse avtalene og eventuelle underliggende avtaler blir fulgt opp spesielt i forhold til partnerskap og kapasitet (antall praksisplasser og antall studenter per praksissted). I partnerskap ligger m.a. roller, oppgaver og gjensidig forpliktelse.

Er det mulig at utdanningsinstitusjonene og praksistilbyder kan ha et partnerskap?

Det er flere forhold knyttet til et reelt partnerskap som er viktige:

- Begge parter må se utdanning av studenter i praksisstudier som sitt ansvar og noe som må gjøres i samarbeid.

- Praksisveileder må ha avsatt tid til veiledning av student og ikke komme på toppen av vanlig arbeid.
- Veilederutdanning må svare seg for praksisveileder og kompetansen dette gir må brukes i studentveiledningen.
- Representanter fra ulike nivå hos praksistilbyder og utdanningsinstitusjon må involveres i samarbeidet.

Er det mulig å øke antall praksissteder og praksisplasser?

Antall studenter som skal ut i praksis har de siste årene økt. Dette skyldes pålegg fra KD om å utdanne flere profesjonsutøvere ut fra behovet i samfunnet.

Uavhengig av økningen i antall studieplasser har det vært problem med å skaffe nok praksisplasser og kvalitetssikre disse. Grunnen til disse problemene er sammensatte. I punktene under er det en kort oppsummering av hovedutfordringene til de ulike utdanningene.

- Fysioterapi, ergoterapi og radiografi benytter praksissteder i Vestland og Rogaland. Fysioterapi og ergoterapi benytter også deler av Agder. Utfordringen her er å få nok plasser.
- Alle BSV utdanningene ønsker flere plasser innen barnevern. Det er behov for flere plasser i NAV. Mange NAV kontor tar sjelden imot studenter, per i dag er det fast avtale med Bergen kommune (sosialtjenestene) som skisserer minimumsantall på studenter de tar imot. Sosialt arbeid, vernepleie og barnevern i Sogndal har utfordringer med å få nok praksisplasser og få de mer samlet. Sosialt arbeid i Bergen har utfordringer med å skaffe nok plasser til 1.års studenter. Med ny studieplan vil det bli en utfordring å sikre forvaltningspraksis til alle studentene på sosialt arbeid. Den nye rammeplanen for barnevernstudentene sier at studentene bør i sine praksisstudier ha direkte arbeid med utsatte barn, unge og/eller deres familie. Og hovedvekten av praksisstudiene bør gjennomføres innenfor kommunalt og statlig barnevern, noe som blir en utfordring.
- Sykepleie er mer sammensatt, Haugesund, Bergen og Førde har klart å skaffe nok praksisplasser mens Stord har problem med å skaffe nok praksisplasser, spesielt i spesialisthelsetjenesten.
- Desentralisert sykepleie skal ha praksis i spesialisthelsetjenesten på de samme stedene og noen ganger i det samme tidsrom som heltid og deltid sykepleie. Dette gjør det mer utfordrende å skaffe nok praksisplasser.
- For alle utdanningene er det utfordrende å skaffe nok praksissteder i psykiatrien.

Gjennom arbeidet med å inngå avtaler med alle praksissteder bør det tilstrebes å øke antall praksisplasser også at praksisstedene tar i mot utvekslingsstudenter.

Praksisplassene 3. studieår må også omhandle tverrprofesjonell samarbeidslæring. Det er da å håpe at dette vil gjøre arbeidet med å skaffe praksisplasser mer forutsigbart, ønske er da at det blir meldt inn plasser for neste studieår innen 1.mai forutgående studieår.

Er det mulig at praksisstedene øker antall studenter de tar imot?

Ved å gjøre studenttettheten mer lik i hele Helse Vest vil kapasiteten øke. Da det er forskjell mellom sykehusene i Helse Vest i hvor mange studenter de tar imot i forhold til antall ansatte i den aktuelle profesjonen. Det er ikke mulig å se en trend mellom store og små kommuner med tanke på et forhåndstall, da dette varierer og ikke viser et fast mønster. Det at noen praksissteder tar færre studenter gjør at studentene må fordeles på flere steder, som igjen fører til konsekvenser for administrasjon, faglig tilsette og studenter både med tanke på å skaffe praksisplasser, oppfølging, reising og økonomi.

Gjennom bruk av pedagogiske modeller kan også kapasiteten på hvert praksissted utvides. Ved at det blir minimum 2 studenter på hver praksisplass så vil studentene kunne ha nytte av hverandre i læringsarbeidet (samarbeidslæring) og sosialt, noe som vil avlaste praksissted og praksisveileder.

Dersom det ikke blir øke i praksissteder og praksisplasser er det en reell fare for at det blir mangel på praksisplasser slik at studenter får en stopp i sin studieprogresjon.

Hva foregår utenfor HVL som påvirker innhenting og fordeling av praksisplasser

Trolig innføres en nasjonal løsning (Arbeidslivsportalen) høsten 2020 på elektronisk fordeling av praksisplasser, denne må da HVL forholde seg til dersom dette blir en nasjonal portal for alle høyere utdanningsinstitusjoner. Hvilken praktisk betydning dette får er for tiden ikke kjent.

Det er heller ikke avklart hvordan Helse Vest sin Kompetanseportal skal brukes av studenter i helse- og sosialfagutdanningene.

Utfordringer og avveininger:

HVL er ikke del av utformingen av Arbeidslivsportalen mens en representant fra FHS er med i utviklingen av Kompetanseportalen. Praksisprosjektet har vært i kontakt med de som leder utviklingen av Arbeidslivsportalen for å spille inn FHS sine behov ved innhenting og fordeling av praksisplasser.

Særplassordning, tilrettelegging, anledning til å søke om praksis på et spesielt sted

Studentene på bachelorutdanningene på heltid, deltid og desentralisert har alle praksisperiodene på heltid. Det er samme reglementet som gjelder for alle studentene. Se kapittel 10. Praksis [i Forskrift om studium og eksamen ved HVL](#).

I § 7-6 står det om tilrettelegging av praksis. Studenter med nedsatt funksjonsevne og særlige behov har rett på tilrettelegging. Rammer for slik tilrettelegging er kort sagt at det skal være innenfor det som er faglig forsvarlig og praktisk mulig.

I § 7-6 (2) er det også skissert kriterier for å få praksis på et bestemt sted/geografisk område. I korte trekk gjelder dette for studenter med barn, studenter som går i behandling, alvorlig sykdom i nær familie, noen få studentverv og definert som toppidrettsutøvere (av Olympiatoppen).

Utfordringer og avveininger:

De ulike campus har tradisjonelt hatt sine praksisområder de forholder seg til, men har i ulik grad åpnet opp for at praksis kan være utenfor dette. Et argument

for å åpne opp for praksis andre steder har vært at det ikke er tilstrekkelig praksisplasser innen eget område og/eller det har vært ønskelig å kunne tilby studenter praksisplasser på hjemstedet fremfor å “påtvinge” dem å flytte til et annet sted i praksisperioden(e).

Inndeling av geografiske praksisområder henger blant annet sammen med knapphet på praksisplasser innen flere felt, samt med oppfølging av studenter (praksisbesøk og lignende). På bakgrunn av sammenslåing av de 3 tidligere høyskoler til HVL har vi sett en forventning fra bl.a. studenter om at hele høyskolens praksisfelt kan benyttes uavhengig av campustilhørighet. For studenter på deltidsutdanninger er dette spesielt aktualisert da noen begynner på et studium på en campus, men bor i nærmiljøet til en annen campus, de ukependler mellom hjem og undervisningssted under samlingene. F.eks. at en student bor i Bergen og er tatt opp ved sykepleierutdanningen i Førde/Stord. Spørsmålet for disse er om de kan søke særplass i Bergen når de oppfyller kriteriene for særplass.

- Hvordan skal det prioriteres når FHS har samme utdanning på flere campus og hvordan skal campustilhørighet vektas i forhold til studenter som fyller kriterier for tilrettelegging? I noen tilfeller deles også praksisfeltet med andre høyskoler, da er det også viktig å ta hensyn til dette.
- For noen utdanninger er det mulig å skaffe tilstrekkelig antall praksisplasser i nærområdet til campus. Dersom det er studenter som ønsker seg utenfor dette området har det i varierende grad blitt gitt rom for dette.

Innen noen felt er det god tilgang på praksisplasser. Dette er f.eks. praksis på sykehjem og praksis innen tjenester til utviklingshemmede. For enkelte (særlig mindre kommuner) kan det være avgjørende for at de tar imot student at disse er lokale, det har trolig med rekruttering å gjøre. Det som taler imot, er at det kan være vanskeligere med oppfølging og kvalitetssikring.

Ved Sykepleie Førde og ved utdanninger knyttet til campus Sogndal er det i enkelte praksisperioder åpnet for at studentene kan skaffe seg praksisplass selv utenfor tidligere Sogn og Fjordane eller utenom de praksisstedene som blir tilbydd i aktuelle praksisperiode. I disse tilfellene foreligger det ikke noen avtaler og kvalitetssikring skjer på bakgrunn av dokumentasjon fra plassene tilsendt av studentene. Disse stedene har også åpnet opp for at studentene kan søke om

særplass andre steder enn der det finnes avtaler. Når det nå skal foreligge avtaler med de stedene FHS skal ha praksisstudier i forkant av praksisstudiene, blir det vanskelig for studentene å skaffe seg praksisplasser selv. Hovedregel bør derfor være at studentene ikke har mulighet for å skaffe seg praksisplass selv. Det kan være korte praksisperioder som en utdanning vil åpne opp for at studentene skal kunne skaffe seg praksisplasser selv. Kravet om avtaler, kvalitetssikring, geografisk område og informasjon i forkant og oppfølging av studentene under og etter praksis må fortsatt være til stede. Dersom det åpnes opp for denne muligheten bør det foreligge kriterier på hva som må være på plass og en tidslinje på når det ulike kravene må være innfridd.

Større praksistilbydere som f.eks. Bergen kommune og Helse Bergen vil ikke at studenter skal ta kontakt for å skaffe seg praksisplasser. De vil at all kontakt skal foregår gjennom praksisadministrasjonen ved FHS og de praksisansvarlige ved praksisplassen. Dette for å minske antall henvendelser og at avtaler blir gjort uformelt.

Kvalitetssikring av praksisveiledning

NOKUT peker gjennom sine rapporter og tilsynsprosesser på en rekke forhold som har betydning for kvalitet i praksis. En av de sentrale problemstillingene som reises knytter seg til sammenhengen mellom praksis og læringsutbyttet for studiet og betydningen kvalifiserte praksisveiledere har for at studentene skal kunne nå læringsutbyttene i praksisstudiene. Praksisveileder er her å forstå en ansatt på praksisstedet som følger opp studenten i det daglige arbeidet og gir veiledning til arbeidet studenten gjør.

Utfordringer og avveininger:

Nøkkelutfordringene ved kvalitetssikring av praksisveiledningen er å sikre praksisveiledernes faglige kompetanse, veiledningskompetanse og kontinuitet i praksisveiledningen. Det er flere faktorer som vanskeliggjør dette som:

- Det er ikke tilstrekkelig antall praksisplasser.
- Hvem som skal veilede er ikke klart før studenten er på praksisplassen.
- Praksisveiledning går på omgang mellom de tilsatte på arbeidsstedet. Så selv om det er veilederkompetente tilsatte på praksisstedet så har den som skal veilede ikke alltid ønsket kompetanse.
- Mange steder og spesielt i KHT kommer studentveiledning som en ekstra arbeidsoppgave i tillegg til de ordinære. For praksisveilederne for ergo- og fysioterapeutstudentene i både KHT og SHT er studentveiledning en ekstra arbeidsoppgave.
- Få praksissteder gir sine ansatte noe insitament for å være praksisveileder eller til å ta en formell veilederutdanning.
- Praksisveiledningen er delt på flere, noe som gjør at studenten ikke blir fulgt opp av den/de samme over lengre tid.

Ved å gjøre praksisveiledning mer attraktivt kan det kanskje bli rift om å få denne oppgaven. Da vil det sannsynligvis være avklart tidligere hvem som skal være veileder. Og dersom disse følger studenten gjennom hele praksisperioden på det aktuelle stedet (studenten kan være på ulike avdelinger i en praksisperiode) får studentene mer kontinuitet i veiledningen. Begge involverte institusjoner kan gjøre det attraktivt gjennom f.eks. stillingstilknytting (delstilling/kombinerte stillinger), involvering i fagutvikling og lønn.

Distribuering av plasser på tvers av utdanningene

Noen steder tilbyr et gitt antall praksisplasser og lar det være opp til høgskolen å velge ut hvilke studenter de vil gi plassene til. Eksempelvis kan dette være praksissteder innen rusfeltet som sier at de kan ta imot sykepleier, vernepleier eller sosionom, eller innen psykiatrien som sier at de kan ta imot x antall studenter fra sykepleie/vernepleie. Det er da ulike hensyn som tas når plassene fordeles. Faglig sett er det ofte ønskelig å legge til rette for tverrfaglighet i praksis. På den andre siden er det ønskelig å samle flest mulig geografisk for å lette oppfølgingsarbeidet. Fra et administrativt ståsted tildeles plassene i slike valgsituasjoner utfra hvilke utdanninger som har størst behov for praksisplasser.

Utfordringer og avveininger:

Til nå har praksissteder knyttet til psykiatri og rus i liten grad vært på steder som har dette som et tema i sitt tjenestetilbud som f.eks. sykehjem og hjemmetjenester. Ved å tenke annerledes om disse plassene vil kapasiteten på praksisplasser økes og konkurransen mellom utdanningene minke. Og tilsatte med spesialkompetanse vil kunne veilede slik at praksisperioden vil kunne gi en spesialisert praksislæring.

Anbefalinger

Det er ulike hensyn å ta når praksisplasser skal fordeles. Det er europeiske og nasjonale føringer som er operasjonalisert i studieplaner som også er utformet ut fra HVL sine forskrifter og i samarbeid med praksisfeltet. Den største utfordringen i dag er å skaffe nok praksisplasser. Dette er en reell fare og kan føre til at studenter får en stopp i sin studieprogresjon. Det er også utfordrende å skaffe praksisplasser til internasjonale innkommende ikke skandinavisk talende studenter. En tredje utfordring er at de siste praksisplassene kommer på plass først rett før praksisperiodene starter. Dette vanskeliggjør kvalitetssikring av praksisstedene, lærings situasjonene og praksisveilederne, og kan påvirke studentenes forberedelse til praksis.

Tilstrekkelig antall praksisplasser klart i god tid før praksisperioden er en forutsetning for å kunne vektlegge kvalitet før, under og etter praksisperioden. Dette vil også føre til mer forutsigbarhet for alle parter (HVL, praksisplassene og studentene). Dette kan gjøres gjennom å øke antall praksisplasser hos de praksistilbyderne vi allerede har, ha flere studenter på hvert sted (samarbeidslæring) og ved å inngå avtaler med nye praksistilbydere.

I tillegg til å øke antall praksisplasser bør det arbeides med de faktorene som påvirker kvaliteten av praksisveiledningen:

- Systemnivå gjennom partnerskapene (tydeliggjøre roller, oppgaver og gjensidig forpliktelse på alle nivå)
- Organisering av praksisveiledning
- Veilederkompetansen

Forståelsen og operasjonaliseringen av forskrifter og studieplaner som omhandler praksis må være likt uavhengig av utdanning og campus. Det samme gjelder forståelse og praktisering av særplass- og/eller søknad til et spesielt sted.

Prosjektgruppen i Praksisprosjektet anbefaler følgende ved distribuering av praksisplasser:

- Det lages en mal for fordeling av praksisplasser slik at forutsigbarhet, likebehandling, åpenhet og transparente løsninger blir tilstrebet.

Fordeling av praksisplassene må kunne gjøres likt og administreres av studieadministrasjonen uavhengig av campus.

Forslag til mal:

1. Hovedregel er at høgskolen skal innhente alle praksisplasser, det gis ikke anledning til at studenter selv innhenter praksisplass.
 2. Alle studenter bør som hovedregel forholde seg til praksis innen det geografiske området til den campusen/utdanningen tilhører. Tilrettelegging for praksis andre steder kan ikke påregnes.
 3. Det kan ikke gis lovnad om tildeling av praksisplass utenfor utdanningens geografiske område i forkant (først må praksisplasser tilknyttet campus fordeles)
 4. Der andre høgskoler også benytter samme geografiske område bør dette avklares med de det gjelder (f.eks. deler sykepleierutdanningen i Bergen praksisfelt med VID, Fysioterapeututdanningene ved OsloMet og HVL bruker praksisfeltet i Agder)
 5. Tildeling utenfor geografisk område kan ikke gi høgskolen ekstra utgifter (bo/reiseutgifter for studenter, eller reiseutgifter for praksislærer)
 6. HVL kan velge å samle studentene på et begrenset geografisk område når det er god tilgang på praksisplasser og det er hensiktsmessig ut fra kvalitet, samfunnsansvar og økonomi å begrense spredningen av studentene
- Ved overskudd av praksisplasser på det konkrete geografiske området kan det vurderes å tildele plasser til studenter fra andre campus/andre høgskoler.
 - Høgskolen avventer om Arbeidslivsportalen gir føringer på hvordan praksisplasser fordeles. Dersom denne portalen ikke medfører endringer med tanke på dette, anbefales at det lages kjøreregler for hvordan praksisplasser fordeles mellom studentene. Det må være adgang til å avvike fra malen der det er faglige og/eller arbeidseffektive begrunnelser for dette. I fordeling av praksisplassene må det sikres at studentene får den sammensetningen av praksis de må ha for å kunne nå læringsutbyttebeskrivelsene og at det ikke er personlige erfaringer/konflikter knyttet til praksisplassen.
 - For studenter og fremtidige søkere blir det viktig at informasjon blir gjort tilgjengelig tidlig, allerede i rekrutteringstekster. Utgangspunktet bør være campus der studenten har søkt og kommet inn. Det kan ikke påregnes at praksis skal tilrettelegges på et ønsket sted utenfor geografisk område til den campusen tilhører.
 - Studentene bør ha kjennskap til geografisk praksisområde og at dette kan medføre at de kan måtte flytte bort i praksis før de takker ja til studiepllassen.

- Dette må også gjelde deltidsutdanninger.

Litteratur

- Andersen Helseth, I., Lid, SE., Kristiansen, E., Fetscher, E., Karlsen, HJ., Skeidsvoll, KJ. og Stabell Wiggen, K. (2019): NOKUT-Samlerapport (operasjon bachelorpraksis) (2019): Kvalitet i praksis – utfordringer og muligheter Samlerapport basert på kartleggingsfasen av prosjektet Operasjon praksis 2018–2020 <https://www.nokut.no/prosjekter-i-nokut/operasjon-praksis-20182020/>
- Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning (Studietilsynsforskriften) av 09.02.2017 og sist endret FOR-2020-03-19-353. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-02-07-137>
- Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet av 01.08.2019 og sist endret FOR-2019-08-29-1326. [https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-05-09-1000?q=hogskulen på vestlandet](https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-05-09-1000?q=hogskulen%20pa%20vestlandet)
- Forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger av 06.09.2017 nr. 1353, fra og med opptak til studieåret 2020–2021. Endret ved forskrifter 19 des 2017 nr. 2246, 1 nov 2019 nr. 1459 (i kraft 1 des 2019). [https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-09-06-1353?q=felles rammeplan helse og sosialfagutdanninger](https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-09-06-1353?q=felles%20rammeplan%20helse%20og%20sosialfagutdanninger)
- Haugen, A., Kolbu Jacobsen, T., Müftüoglu, I. og Pedersen, SH. (2019): Tilstandsrapport for høyere utdanning 2019. Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (Diku). <file:///C:/Users/MHA.HVL/Downloads/Tilstandsrapport%20HU%202019%20web.pdf>
- Hjemås, G., Zhiyang, J., Kornstad, T. og Stølen, NM. (2019): Arbeidsmarkedet for helsepersonell fram mot 2035. Statistisk sentralbyrå. [https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/ attachment/385822? ts=16c855ce368](https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/attachment/385822?ts=16c855ce368)
- NSD: Nøkkeltall for universiteter og statlige høyskoler 2019. Database for statistikk om høgre utdanning (DBH). [https://dbh.nsd.uib.no/dbhnev/esdata/2019/nokkeltall statlige 2019.pdf](https://dbh.nsd.uib.no/dbhnev/esdata/2019/nokkeltall_statlige_2019.pdf)

Vedlegg 1: Studieplasser fordelt på campus og utdanning

Program	Studieplasser 2017	Studieplasser 2018	Studieplasser 2019
Sykepleie Bergen:	185	185	185
Sykepleie Bergen-desentral.	-		
Sykepleie Førde:	109	134	134
Sykepleie Førde-deltid:		25	25
Sykepleie Stord:	92	92	92
Sykepleie Haugesund:	115	115	115
Fysioterapi:	85	85	85
Ergoterapi:	40	49	40
Radiografi:	40	40	40
Sosialt arbeid Bergen:	60	60	60
Sosialt arbeid Sogndal:	45	45	45
Vernepleie Bergen:	70	70	70
Vernepleie Sogndal:	30	30	30
Vernepleie Sogndal-deltid:	10	20	20
Barnevern:	40	40	40
Bioingeniør:	52	60	60

Vedlegg 2: Utfyllende om praksis i de nye retningslinjene

Sykepleie:

Praksisstudier utgjør en integrert del av studiet. Kvaliteten i praksisstudiene og hvordan de virker sammen med undervisningen ved utdanningsinstitusjonene er avgjørende for den samlede studiekvaliteten. Praksisstudiene skal utformes slik at de sikrer at læringsutbyttet oppnås. Det skal tilstrebes kontinuitet i praksisoppfølgingen mellom utdanningsinstitusjon og praksistilbyder.

For å sikre kvalitet og kontinuitet skal praksisstudiene ha minimum to perioder av minst syv ukers varighet, hvorav én periode skal være i kommunale helse- og omsorgstjenester og én periode i spesialisthelsetjenesten. De to periodene må inkludere døgntilfølgende oppfølging av pasienter. Det bør legges til rette for at studenten får erfaring med både poliklinisk-, dag- og døgntilfølgende behandling i pasientens behandlingsskjede i spesialisthelsetjenesten.

Praksisstudiene skal omfatte følgende praksisarenaer:

- *Generell medisin og medisinske spesialiteter*
- *Generell kirurgi og kirurgiske spesialiteter*
- *Psykisk helse og psykiatri*
- *Eldreomsorg og geriatri*
- *Svangerskaps- og barselomsorg*
- *Barnesykepleie og pediatrisk sykepleie*
- *Hjemmesykepleie.*

Det kan også legges til rette for praksisstudier ved andre relevante praksisarenaer.

Fysioterapi:

Praksisstudier er de delene av utdanningen som foregår i autentiske yrkessituasjoner. Praksisstudiene skal utformes slik at de sikrer at læringsutbyttet oppnås. De er obligatoriske og skal dekke minst 30 uker, hvorav to perioder bør ha en varighet på minst syv uker.

Hovedvekten av praksisstudiene skal gjennomføres i primær- og spesialisthelsetjenesten. Det bør tilrettelegges for at praksisstudier kan gjennomføres

på andre relevante arenaer, som barnehage, skole, arbeidslivssektoren, frisklivssentraler eller frivillig sektor. Studentene bør møte brukere i alle aldersgrupper og gis anledning til å delta i tverrprofesjonelt samarbeid med studenter fra andre utdanninger, og med andre yrkesgrupper ved praksisstedene.

Ergoterapi:

Praksisstudier er den delen av utdanningen hvor studentene lærer å planlegge, gjennomføre og evaluere ergoterapeutisk profesjonsutøvelse. Praksisstudiene skal utformes slik at de sikrer at læringsutbyttet oppnås, og er en viktig arena for å praktisere og lære ergoterapi gjennom erfaring, og for å styrke studentenes profesjonsidentitet.

Praksisstudier skal utgjøre minimum 30 uker. Det bør være en lengre praksisperiode hvert studieår, og de ulike praksisstudiene bør være varierte for den enkelte student.

Praksisstudier innbefatter tverrprofesjonell, personsentrert praksis i kommune- og spesialisthelsetjeneste og på andre arenaer der ergoterapeuter arbeider.

Praksisstudiene kan også organiseres i prosjekt med offentlige, private og frivillige aktører der studentene arbeider på arenaer som fremmer personers aktivitet og deltakelse.

Radiografi:

Praksisstudier inngår som en sentral del av radiografutdanningen. Praksisstudiene utformes slik at de sikrer at læringsutbyttet oppnås. I praksisstudier skal studentene få erfaring i å planlegge, utføre og evaluere radiografi.

Pasientrettede praksisstudier skal som hovedregel ha en varighet på minimum 30 uker, hvorav minst én lengre praksisperiode bør utgjøre minimum 12 uker. Praksisstudiene skal som et minimum omfatte konvensjonell røntgen, CT og MR. Praksisstudier i andre fagområder som nukleærmedisin/PET, stråleterapi, mammografi, barneradiografi, intervensjonsradiografi eller ultralyd bør tilbys etter tilgjengelighet. Praksisstudiene skal sikre kompetanse i pasientobservasjon, iverksettelse av tiltak og ivaretagelse av kritisk syke pasienter, og erfaring med tverrprofesjonelt samarbeid.

Sosialt arbeid:

Praksisstudier bør ha et omfang på 24 uker hvor minimum 20 uker skal være i autentiske yrkessituasjoner. Praksisstudiene skal utformes slik at de sikrer at læringsutbyttet oppnås. I praksisstudiene skal studenten få erfaring med å etablere kontakt, utrede/undersøke, vurdere og fatte beslutninger i samarbeid med de som oppsøker hjelp. Videre skal studenten delta i samarbeidsmøter og få kjennskap til tverrfaglig samarbeid på individ- og tjenestenivå. Studenten bør så langt det er mulig få erfaring fra to ulike praksisfelt. Forvaltningserfaring bør være en del av praksisstudiene. I tillegg til ordinære praksisstudier kan det legges til rette for observasjonspraksis og feltstudier i ulike deler av praksisfeltet.

Vernepleie:

Vernepleierutdanning er en profesjonsutdanning og praksis er en viktig læringsarena. Det er læringsutbyttebeskrivelsene som skal styre innhold og omfang av praksisstudier. Praksisstudiene skal utformes slik at de sikrer at læringsutbyttet oppnås.

Utdanningsinstitusjonene bør tilrettelegge slik at studenten i løpet av praksisstudiene får erfaring med:

- *Tverrprofesjonelt og tverretatlig samarbeid*
- *Miljøterapeutisk arbeid, habilitering og rehabilitering*
- *Helsefremming og helsehjelp*
- *Tilrettelegging, inkludering og deltakelse for personer med kognitive funksjonsnedsettelse og sammensatte bistandsbehov*
- *Innovasjon, dokumentasjon og kvalitetssikring.*

Det skal være minimum 30 uker brukerrettet praksis i reelle yrkessituasjoner.

Barnevern:

Praksisstudier er en sentral del av studiet og skal bidra til integrering av læringsutbytte innen kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Praksisstudiene skal utformes slik at de sikrer at læringsutbyttet oppnås. Praksisstudier bør ha et omfang på 24 uker hvor minimum 20 uker skal være i autentiske yrkessituasjoner. Praksisstudier bør utføres i direkte arbeid med utsatte barn, unge og/eller deres familie.

Hovedvekten av praksisstudiene bør gjennomføres innenfor kommunalt og statlig barnevern. I praksisstudiene skal studentene få erfaring med å etablere kontakt med barn og familier, samt utrede/undersøke, vurdere og fatte beslutninger i barnevernssaker. Videre skal studenten delta i samarbeidsmøter og få kjennskap til tverrfaglig samarbeid på individ- og systemnivå.